

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 590/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesta Komárno**, Námestie gen. Klapku 1/1, Komárno, zastúpeného LÖWY & LÖWY s. r. o, Slowackého 56, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 11Ek/2141/2023 z 26. januára 2024 v časti výroku o trovách konania a trovách exekúcie a sp. zn. 11Ek/2141/2023 z 21. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami exekučného súdu v rozsahu uvedenom v záhlaví tohto uznesenia, z ktorých prvé v poradí žiada zrušiť v rozsahu druhého a tretieho výroku a druhé navrhuje zrušiť v celosti. Navrhuje vrátiť vec na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ sa ako oprávnený v exekučnom konaní na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) domáhal vymoženia 2 497,86 eur, a to na základe uznesenia Okresného súdu Komárno sp. zn. 7C/33/2021 z 3. augusta 2023 ako exekučného titulu.

3. Napadnutým uznesením vyššej súdnej úradníčky okresný súd podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku exekúciu zastavil (výrok I) a sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania 126,29 eur povinnému (výrok II), ako aj trovy exekúcie súdnemu exekútorovi 36 eur (výrok III). Z okresným súdom vyžiadaného potvrdenia pošty vyplynulo, že spornú doporučenú zásielku s rozhodnutím súdu prevzala osoba s číslom občianskeho preukazu odlišným od čísla

občianskeho preukazu povinného (zámena otca a syna). Povinný nebol preberajúcou osobou. Nedošlo k platnému a riadnemu doručeniu súdneho rozhodnutia povinnému, ktoré v dôsledku toho nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a následne vykonateľnosť a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom.

4. Výrok II napadnutého uznesenia okresný súd založil na § 199d ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého povinný má voči oprávnenému nárok na náhradu účelne vynaložených trov, ktoré v exekučnom konaní platil, ak mu súd na jeho návrh priznal ich náhradu v súvislosti s rozhodnutím o zastavení exekúcie z dôvodu, ktorý možno oprávnenému pričítať.

5. Výrok III napadnutého uznesenia okresný súd založil na § 199c ods. 1 prvej vete Exekučného poriadku, podľa ktorého ak sa exekúcia ukončila z iného dôvodu ako pre vymoženie alebo splnenie vymáhaného nároku povinným a ide o dôvod, ktorý možno oprávnenému pričítať, alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie, platí trovy podľa § 198 ods. 2 oprávnený.

6. Naplnenie zákonnej podmienky pričítateľnosti zastavenia exekúcie oprávnenému (sťažovateľovi) videl okresný súd v tom, že k zastaveniu exekúcie došlo z dôvodu, že sťažovateľ podal návrh na začatie exekúcie na podklade nevykonateľného exekučného titulu, teda procesne zaviniť zastavenie exekúcie.

7. Sťažovateľ podal proti výrokom II a III uznesenia vyššej súdnej úradníčky sťažnosť, v ktorej zdôraznil, že k pochybeniu pri doručovaní exekučného titulu povinnému došlo na strane súdu, resp. Slovenskej pošty, t. j. mimo dispozičnej sféry sťažovateľa, a teda dôvod na zastavenie exekúcie spočíval na takých skutočnostiach, ktoré nemožno sťažovateľovi pričítať. Pri podávaní návrhu na začatie exekúcie sťažovateľ vychádzal z predpokladu riadneho vyznačenia doložky právoplatnosti a vykonateľnosti (z prezumpcie, že údaje na verejnej listine sa považujú za pravdivé), resp. ani nemal dôvod sa domnievať, že doložka právoplatnosti a vykonateľnosti nebola vyznačená riadne a že nedošlo k riadnemu doručeniu exekučného titulu povinnému.

8. Napadnutým uznesením sudca sťažnosť sťažovateľa zamietol. Konštatoval, že dôvod zastavenia exekúcie možno pričítať sťažovateľovi v tom rozsahu, že podal návrh na vykonanie exekúcie. Keby návrh podaný nebol, súdnemu exekútorovi a ani povinnému by nárok na náhradu trov exekúcie nevznikol. Aj keď išlo v danom prípade o výkon práva (podať návrh na vykonanie exekúcie), nejde o výkon práva bezodplatný. S podaním návrhu na vykonanie exekúcie (ako výkonom práva) sú vždy spojené náklady (napr. povinnosť zaplatiť súdny poplatok, uhradiť preddavok advokátovi a podobne), ktoré platí ten, kto návrh podáva s očakávaním, že ich bude mať nahradené povinným. Rovnako v prípade udelenia poverenia na vykonanie exekúcie vznikajú náklady súdnemu exekútorovi, ktorý by ich mal mať nahradené. To, že sa oprávnený spoliehal na vykonateľnosť exekučného titulu vyznačenú súdnou autoritou, ho nezbavuje procesnej zodpovednosti za zastavenie exekúcie. Na obranu voči nezákonnému rozhodnutiu či nesprávnemu úradnému postupu slúžia iné právne inštitúty. Naopak, za nespravodlivé by okresný súd považoval, keby náhradou trov exekúcie súd zaviazal práve povinného, ktorý sa proti exekučnému titulu, ako aj samotnej exekúcii bránil len tak, ako mu to zákon umožňoval, resp. keby náhradu trov žiadnemu účastníkovi nepriznal. Okresný súd na podporu svojich záverov odkázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 114/2023 z 2. marca 2023.

III.

Argumentácia sťažovateľa

9. Podľa sťažovateľa okresný súd neinterpretoval § 199c ods. 1 a § 199d ods. 2 Exekučného poriadku ústavne konformným spôsobom, čím sa jeho rozhodnutie stalo arbitrárnym, svojvoľným a nepreskúmateľným, a to aj vychádzajúc zo skutkových okolností prejednávanej veci. Uvedené ustanovenia totiž zaväzujú oprávneného na náhradu trov, len ak možno oprávnenému pričítať „dôvod“ zastavenia, a nie samotné zastavenie exekúcie. Okrem toho podľa sťažovateľa z § 199d Exekučného poriadku ako celku vyplýva, že v niektorých prípadoch bude povinný znášať svoje trovy sám. Pokiaľ by tomu tak nebolo, v kontexte aplikácie § 199d ods. 2 Exekučného poriadku by nebolo možné normovať ani jednu jedinou situáciu subsumovateľnú pod uvedené ustanovenie, ktoré by sa tak stalo nadbytočným v časti formulácie „dôvody zastavenia exekúcie nemožno pričítať“.

10. V čase podania návrhu na vykonanie exekúcie sťažovateľ nemal žiadne pochybnosti o vadách exekučného titulu (súdneho rozhodnutia, ktoré je verejnou listinou), a preto z jeho strany nešlo a ani nemohlo ísť o nedôvodný, resp. šikanózný návrh na vykonanie exekúcie. Sťažovateľ spochybňuje správnosť úvahy okresného súdu o tom, že dôvody zastavenia exekúcie pre neskoršiu stratu vlastností exekučného titulu z dôvodu zlého doručenia možno ako dôvod na zastavenie pričítať oprávnenému. Sám okresný súd konštatuje, že uvedené pochybenie bolo dané na strane všeobecného súdu, ktorý súdne rozhodnutie nesprávne doručoval. Pochybenie súdu pri doručení exekučného titulu a v dôsledku toho nesprávne vyznačenie právoplatnosti a vykonateľnosti nie je dôvodom, ktorý možno pričítať oprávnenému. V takom prípade súd nemá povinnému priznať náhradu jeho trov a povinný si môže prípadné trovy právneho zastúpenia, ktoré mu vznikli v konaní, uplatňovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov. Obdobne, v prípade nepričítateľnosti dôvodu zastavenia exekúcie oprávnenému je potrebné uložiť povinnosť náhrady trov exekúcie, na ktoré má poverený súdny exekútor nárok, povinnému. Ten má aj v takom prípade právo využiť postup podľa predpisov o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

11. Okresný súd podľa sťažovateľa nezohľadnil fakt, že povinný má pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie možnosť dobrovoľne splniť, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, čím môže zabrániť podaniu návrhu na vykonanie exekúcie. Je tomu tak aj v kontexte skutkových okolností prejednávanej veci, keď súdne rozhodnutie, ktoré ukladá povinnému peňažnú povinnosť, bolo doručené jeho synovi, ktorý s ním žije v spoločnej domácnosti.

12. Ak okresný súd odkazoval na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 114/2023 z 2. marca 2023, sťažovateľ zdôrazňuje, že ide len o rozhodnutie z predbežného pojednania, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť, a tak nejde o záväzné rozhodnutie kreujúce ustálenú rozhodovaciu prax.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému uzneseniu vyššej súdnej úradníčky:

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc

ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

14. Napadnuté uznesenie vyššej súdnej úradníčky je rozhodnutím okresného súdu, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku ako osobitný prostriedok procesnej obrany a sudca okresného súdu o nej meritórne rozhodol. Uplatnenie právomoci sudcu okresného súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K napadnutému uzneseniu sudcu:

15. Sudca okresného súdu v odôvodnení napadnutého uznesenia odkázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 114/2023 z 2. marca 2023, ktorým bola ako zjavne neopodstatnená odmietnutá ústavná sťažnosť v obdobných skutkových a právnych okolnostiach. Z argumentácie v aktuálnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sa sťažovateľ s označeným rozhodnutím ústavného súdu oboznámil.

16. Argumentácia sťažovateľa o nepoužitelnosti uvedeného skoršieho rozhodnutia je nedôvodná. Podmienkou použiteľnosti totiž nutne nie je ustálenosť rozhodovacej praxe ústavného súdu. Tu ústavný súd upozorňuje, že na svojich názoroch vyslovených v uznesení z 2. marca 2023 nezotrváva preto, že by preň boli formálne právne záväzné, ale preto, že o ich správnosti je materiálne presvedčený. Nerozhodným je v tomto smere aj fakt, že uznesením z 2. marca 2023 došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti uznesením pri jej predbežnom prerokovaní, a nie k nevyhoveniu nálezom po meritórnom prejednaní. Uznesenie o odmietnutí skoršej ústavnej sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti je kvázimeritórnym rozhodnutím, čo vyplýva z ustáleného právneho názoru ústavného súdu, podľa ktorého zjavne neopodstatnenou je ústavná sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Preto ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní aktuálnej ústavnej sťažnosti vychádza z názorov prednesených v uznesení sp. zn. III. ÚS 114/2023 z 2. marca 2023.

17. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa podústavné právo nevyložilo spôsobom, ktorý je arbitrárny alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu právnej úpravy (II. ÚS 348/08). Rovnako o takýto stav ide vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu

spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

18. Okresný súd v napadnutom uznesení sudcu odkázal na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej oprávnenému môže byť uložené znášať trovy exekúcie, ak oprávnený iniciuje exekúciu v dôvere v rozhodnutie, ktoré opatrené doložkou vykonateľnosti vykazuje znak exekučného titulu, no exekúcia bola zastavená po zistení, že rozhodnutie nie je vykonateľné (I. ÚS 411/2012, IV. ÚS 138/2011. IV. ÚS 79/2011). Obdobnú vec ako ústavnú sťažnosť sťažovateľa už ústavný súd riešil v uznesení sp. zn. IV. ÚS 278/2014 z 13. mája 2014. V tamjšej veci bolo v exekučnom konaní rozhodnuté, že nie je v rozpore s ústavnými právami sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ak boli sťažovatelia, ktorí boli oprávnenými v exekučnom konaní, zaviazaní na náhradu trov konania povinného, ak k zastaveniu exekúcie došlo v dôsledku toho, že napriek skôr vydankej doložky vykonateľnosti bolo neskôr zistené, že exekučný titul sa nestal vykonateľným. Ústavný súd v tomto rozhodnutí vychádzal z obdobnej, hoc nie celkom rovnakej podzákonnej právnej úpravy. Podľa názoru ústavného súdu okolnosti veci môžu odôvodňovať, aby oprávnenému bola uložená povinnosť znášať trovy exekúcie, ktoré vznikli povinnému, v prípade, ak oprávnený iniciuje exekúciu v dôvere v rozhodnutie, ktoré v dôsledku doložky vykazuje znaky vykonateľnosti, ale exekúcia musela byť zastavená po tom, ako sa preukázalo, že rozhodnutie vykonateľné nebolo. Hoci podľa ústavného súdu záver všeobecných súdov o tom, že oprávnený má nahradiť trovy exekúcie, nie je jediným možným, nejaví sa svojvoľným či odporujúcim zmyslu a účelu zákona. Ústavný súd dodal, že postup súdu pri vyznačovaní vykonateľnosti exekučného titulu napĺňa podmienky nesprávneho úradného postupu, a preto nie je vylúčený nárok na náhradu škody týmto spôsobený, a to vrátane plnení, ktoré by inak neboli oprávnenému uložené.

19. Tieto závery uznesenia ústavného súdu možno použiť aj na vec sťažovateľa, ktorý v dôsledku nesprávnych postupov okresného súdu pri doručovaní rozhodnutia a z toho rezultujúceho záveru, že nenadobudlo vykonateľnosť, podal návrh na vykonania exekúcie. Hoci prvotnou príčinou zastavenia exekúcie bol nesprávny postup súdu pri vyznačení vykonateľnosti uznesenia, ako zjavne nesprávny nemožno označiť právny záver exekučného súdu o tom, že sťažovateľ zaviniel zastavenie exekúcie. V normách Exekučného poriadku totiž nemožno nájsť ustanovenia, podľa ktorých by nesprávnosť postupu súdu pri vyznačení vykonateľnosti exekučného titulu bolo možné preniesť či už na povinného, alebo na exekútora, ktorým v takto márne vedenej exekúcii vznikli trovy. I voči nim by bolo nespravodlivé, aby znášali trovy zastavenej exekúcie, čoho prvotnou príčinou bol nesprávny postup súdu, ktorý rozhodoval v spore sťažovateľa a žalovaného. Bol to sťažovateľ, ktorý sa domáhal svojho práva žalobou, a následne, hoc aj v dobrej viere, návrhom na vykonanie exekúcie, keď predložil rozhodnutie, o ktorom bolo zistené, že nie je vykonateľné. Preto záver napadnutého rozhodnutia nemožno označiť za právny omyl pri aplikácii noriem podústavného práva. Nejde o rozhodnutie arbitrárne, svojvoľné a nepreskúmateľné.

20. Ide o záver, ktorý sa v procese uplatnenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu môže javiť ako nespravodlivý. Je tomu tak z dôvodu, že Exekučný poriadok ako procesná norma pri rozhodovaní o náhrade trov konania neumožňuje zohľadniť zjavnú nesprávnosť postupu iného subjektu ako oprávneného, povinného a súdneho exekútora. Popísaný následok však neznamená, že by sťažovateľ nemohol byť odškodnený za to, že v dôsledku pochybenia súdu musel nahradiť zrejme oprávnené trovy či už exekútora, alebo povinného. Ako naznačuje uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 278/2014, je dôvodné sa domnievať, že sťažovateľ si to, čo na základe namietaného

rozhodnutia mal zaplatiť exekútorovi a oprávnenému, môže s pozitívnou vyhlídkou na úspech uplatniť postupom podľa právnych predpisov regulujúcich zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Tak sa mu môže v rovine podústavného práva dostať odškodnenia, ktoré by vzhľadom na okolnosti nebolo spravodlivé v exekučnom konaní preniesť či už na exekútora, alebo povinného. Preto je ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením sudcu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu